

Experiența în slujba noului

Mihail Kedrov, cunoscut actor și regizor al M.H.A.T., a publicat recent, în revista „Teatr“, un interesant articol, intitulat „Gânduri despre teatru“, în care ridică unele probleme ce preocupă îndeosebi opinia publică teatrală sovietică.

„Înainte de toate — scrie autorul — avem nevoie de idei și teme contemporane majore, care să emoționeze, pentru a putea răspunde cerințelor contemporaneității. Fără îndoială, dramaturgul trebuie să cunoască viața, poate chiar mai bine decât noi, oamenii de teatru, trebuie să știe să vadă și să găsească teme noi, dar el trebuie să fie, înainte de toate, un maestru al artei sale. El trebuie să cunoască bine — chiar foarte bine, așa zice — teatrul, natura teatrului și a actorului.

Fără dramaturgie contemporană, fără un material de calitate, oricâte eforturi am face, oricâtă măiestrie am etala, nu poate fi creată nici etapa contemporană în arta teatrului. Actorii doresc să prezinte chipuri noi, iar eu, ca toți regizorii, doresc să pun în scenă o piesă contemporană. Toți ne dăm seama că fără piese contemporane,

fără teme majore, nu există nici teatru contemporan.

Bineînțeles, nu trebuie să uităm cea de-a treia forță — critica; aceasta poate avea un rol foarte util — hotărâtor chiar. Arta teatrală are nevoie de un ajutor dat de pe poziții principale, nu lovind și pedaliind numai asupra lipsurilor, ci văzînd, subliniind și analizînd și realizările noastre. Stanislavski ne-a învățat să considerăm critica nu drept jignire personală, ci drept forță motrice. Dar Stanislavski însuși căuta în critică și învățăminte pentru a înlătura lipsurile existente, precum și stimulente pe linia aflărilor pozitive. De pe aceste poziții, considerăm utile grija și interesul pentru teatrul nostru din partea fiecărui om de artă.

Aș vrea să exprim cîteva dintre gîndurile mele despre regie. Este știut că principala forță în arta teatrală este actorul, cu procesul lui creator, procesul trăirii, pe care îl săvîrșește pe scenă. Dar, dacă e să vorbim despre teatrul contemporan, trebuie să ținem seama că în prezent munca regizorală se manifestă altfel decât în trecut. Mai înainte vreme, suprema realizare a artei teatrale era rolul interpretat de actor. Regizori nu existau,

în accepția modernă a cuvîntului. Stanislavski și teatrul M.H.A.T. au pus altfel problema: expresia complexă și superioară a artei teatrale, care include rolul realizat de actor, este spectacolul, cea sinteză a tuturor forțelor creatoare, care dezvăluie cu maximum de eficiență ideea piesei.

Sistemul creat de Stanislavski oferă regizorului suportul, baza care-i permite să creeze spectacolul. Dar arta regizorală nu constă numai în construirea unui spectacol după canoanele îndeobște acceptate. Lucrul cel mai prețios, după părerea mea, pe care îl realizează regizorul contemporan este arta de a dezvălui în spectacol ceea ce vede și înțelege el în viață. Și trebuie să vezi, cu profunzimea care te caracterizează ca artist, și ceea ce nu vede spectatorul. Sistemul este foarte profund, deosebit, atotcuprinzător, și de aceea interpretările lui sînt din cele mai variate. Individualitatea regizorului nu poate fi, desigur, încătușată de sistem. Dacă acest lucru se întîmplă, de vină este numai regizorul.

Una din problemele de care m-am ciocnit și eu în practica mea regizorală și care preocupă pe regizorii noștri este munca cu actorul. Actorul nu este un material care trebuie prelucrat de către regizor; actorul este o făclie, care trebuie aprinsă cu flacăra creatoare a regizorului. Am convingerea că, dacă actorul joacă prost, vinovat este, în primul rînd, regizorul, care n-a știut să-l înflăcăreze pentru rol, sau a greșit în alegerea actorului pentru rolul dat.

Regizorul are preocupări și domenii de activitate diferite. În afară de munca cu actorul, el mai lucrează cu pictorul-scenograf. O adevărată colaborare creatoare între regizor și pictorul-scenograf este o bună cheazășie a căutărilor inovatoare în domeniul scenografiei.

Dar, neîndoios, una dintre principalele sarcini actuale care stau în fața regizorului este munca cu autorul. În

lunga mea viață am avut ocazia să lucrez cu numeroși autori. În anii tinereții mele am lucrat cu Gorki. Aș putea spune că munca mea cu autorii am început-o cu el. Am lucrat cu Korneiciuk, cu Pogodin, cu Kron, cu Kaverin, cu Vsevolod Ivanov, cu Bulgakov și cu mulți alții. Nu fac decît să repet un adevăr îndeobște cunoscut, dar care, din păcate, trebuie repetat mereu — că fiecare autor, fiecare individualitate creatoare, necesită o comportare, o metodă diferită din partea regizorului.

Și acum, o ultimă problemă: problema tineretului. Problema schimbului de mîine. Tineretul, care preia ștafeta din mîinile noastre, ale vechii generații, trebuie astfel format încît să devină un schimb demn. Problema educării lui este o problemă esențială pentru viitorul artei teatrale sovietice. Și acest viitor depinde numai de noi. De noi depinde înflorirea lui“.

Akimov, scriitorul

N. P. Akimov a scris de curînd o carte — „Despre teatru“. Ea reprezintă experiența vie, acumulată în decursul timpului de către cunoscutul pictor-scenograf, regizor și conducător de teatru. Scrierile cuprinse în volum au apărut mai de mult în presă, pe măsura necesității lor principiale și practice, întrucît Akimov a participat întotdeauna intens la viața artistică, cu diferitele mijloace pe care le avea la îndemînă. Polivalența talentului său se integrează perfect în pluralitatea preocupărilor sale.

Culegerea acestor scrieri reprezintă nu numai diverși ani, dar și epoci diferite din istoria artei teatrale sovietice.

Temele dezvoltate de Akimov sînt foarte variate. El dă multă atenție și problemelor comediei ca gen dramatic, și sarcinilor legate de punerea în scenă a spectacolului de comedie; debatabile problemele măiestriei pictorului-